

Predplata van Šibenika:
na mjesec 3 Kr.
na pol godine 6 Kr.

Predplata u Šibeniku
sa donašanjem lista u kuću
jednaka je kao i van Šibenika.

Pojedini broj stoji 6 para.

HRVATSKA RIEĆ

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM.

Pregovori s Magarima

"Novi List" javlja u pogledu ovih pregovora, da se sada kod magjarskog odbora za sporazum nalazi zadnji spis predsjednika hrvatskih delegata, kojim je odgovoreno na jedan predhodni dopis magjarske koalicije. Kada magjarski odbor odasalje svoj odgovor na ovaj spis, onda će se — po obavijestima "Novog Lista" — odlući o zajedničkom sastanku magjarskog i hrvatskog odbora, koji bi se imao držati na Rieci, kako je sporazumno s obje strane privoljeno.

"Sastanak i rok sastanka ovi su okolnostima kako se budu razvijale. Po doslovnom izjavljenu možemo se punim pravom nadati, da će dobar uspjeh započeti ovnu obim narodima toli koristu i potrebitu akciju sporazuma, izmirenja i buduće solidarnice borbe".

Mi smo već davno javili da se pregovori nastavljaju, i dragi nam je da su već toliko napredovali da još malo vremena treba do zajedničkog sastanka. Mi dapače idemo još i dalje pa velimo, da sastanak i rok sastanka ne bi smio zavisiti ni o okolnostima, kako se stvari budu razvijale, ni o vrsti odgovora magjarskog odbora. Okolnosti su poznate i našem i magjarskom odboru, a odgovor Magjara donesle možemo već unaprijed pogoditi. Nismo toliko naivni, a da ne bi znali da će u ovim pregovorima Magjari nastojati povući svu moguću korist, pa za to mi se ne nadamo u bog zna kakav odgovor njihovog odbora naseni. Mi pače, u koliko poznaju razpoloženje raznih Magjara, očekujemo od njihova odbora odgovor pun ljužbenih rieci, ali za nas doista nepovoljan.

Pa ipak to nas ne plasi. Mi moramo palaziti sa gledišta da je naš savez Magjara isto toliko potreban k i nam njihov. Ni više ni manje. Pa s toga naš odbor nebi smio odbiti zajednički sastanak sa magjarskim ni onda, ako odgovor magjarskog odbora bude nepovoljan. Imu među Magjarama nekih ukorenjenih imperialističkih predusa, kojih se oni valja da okane, ako će da budemo saveznici. Imaju Magjari preko današnje nagodbe nad Hrvatinama veliku nepravdu prevlast, koju valja da napuste, želi li da budemo zajednički radili. Imaju Magjari i o Dalmaciji čudnovatih državno-pravnih pojmoveva, a i te valja da promijene. Imaju oni napokon i veliku prividnu korist, da vladaju nad Hrvatinama i da svoju vlast pruže do mora.

Pustinjaci na šibenskim otocima

(Svjetak)

"Zahvaljujem ti se Gospodine moj Isuse, što ču na strašnom sudu imati, tko će se za me moliti".

"Ti uprav znađes (jer su tebi otvorene svaće prsi, i poznate su tajne srca) kako ja i on već od ranog djetinства do evatuce mladost, rastosno jedan uz drugoga, kako su nas dojke isto dojile, kako nas isti naravaj heamo i milovao; kako smo se nakon dovršenih mukua u Rimu, na poluvrarskim obalam Rajne, branili jednakom hranom u istoj gospozini, i kako sam te ja prvi počeo ljubiti; spomen se, molim te, da je ovaj tvoj borac bio sa mnom mladi vojnik u tvojoj vojski. Na pamet mi je obećanje tvoja veličanstva, tko bude učinio, a ne bude djelovao, najmanji će se zvati u kraljevstvu nebeskom; onaj pak, koji bude učinio i djelovao, biti će najveći između svih blaženih".

"Naživao se na krne kreposti, i uslijed svedenja muku zažđoven plastom slijedio je na Jagance".

"Puno je pribivališta kod oteza, a jedna je zvezda sjajnija od druge. Dopusti mi da počmem, gdje su sveti dovršili, a kad on dovrši djelo oprosti meni, koji nisam mogao ga završiti, i podaj njeni zaslužene platu".

"Može biti, da sam odvrc odvucu ovim pismom, a to mi se uvek događa, kad god mi je hvatali našega Bozona".

Nego nije bio sam Bozono, koji se bio posvetio pustinjakom življenju, već na skoro napisala ga Marcelin, i mudri djakon Julian, i pop

Sve ove imperialističke tezne ne će moći magjarski odbor da na prvi mah zaboravi, napusti. One će provirivati iz cijelog odgovora njihovog odbora našem. Kad ne bi provirivale mi bi se čudili i rekli, da su Magjari promjenili narav ljudsku. Ova narav čini da svaki narod teži gospodstvu nad drugim narodima i da se za to do potrebe utiče sili. Ali ova ista narav čini, da se ugroženi narodi sili opire silom.

Mi ne govorimo ovdje o oružani sili, mi cijenimo duševnu volju, tvrdu volju jačom od oružja, pa za to velimo, da se naš odbor ne smije nadati od odgovora, koji će primiti bog zna kojim popustima, ali on može, on mora svoju volju, volju svoga naroda suprotnosti volji magjarskog naroda i to u suprotnosti, da jedna volja bude jednaka drugoj. Sila hrvatskih težja neka se nadje ravna sili težja magjarskih. Onda će tekr ovi narodi i njihovi predstavnici uviditi, da im je najbolje živjeti u miru, u slobzi, u savezu, tim više sto su im potrebe i zahtjevi jednaki i mogu teći uzporedno, a ne dolaze nigdje u sukob.

A da dodje do ovog smirenja, ovog saveza, ovog uporodnog kretanja magjarskih i hrvatskih interesa nami se čini da je potrebito, da odnosni odbori u svakom slučaju dođu do zajedničkog razpravljanja.

U zajedničkom razpravljanju može se mnogo pitanja razbiti, mnoge krive predstaviti odstraniti. Ali za to valja da je naš odbor jednog broja sa magjarskim i isto tako pripraviam i uverjen o težnjama svoga naroda.

Nasi odbornici valja da drže dobro na umu, da su naši predaji njeke naše poslove ustupili Ugarskoj samo privremeno t. j. sve dok se povrati natrag one kraljeve Hrvatske, koji su danas u Venećijom i Turskom te okupi dostatni broj županija da uzmognu sačiniti posebnu političku vlast...

Ovi kraljevi, o kojima je bio govor u hrvatskom i ugarskom saboru godine 1790., Mletciima su i Turcima preuzeti, a Hrvatska ima dovoljan broj županija, dakle i postovi hrvatski valja da se porrate Hrvatskoj.

Prati ovim zahtjevima, kako mi cijenimo, opirat će se Magjari, o tom smo skoro uverjeni, ali dužnost je naših delegata, da ne popuste i da se u najgorjem slučaju, ali svakako posle većanja, povrate kući čista čelni uzdržavajući se u svetost i pravednost svjeđe narodne stvari.

Hrvati valja da užrađuju do kraja, valja da učine sve što je potrebno, da dođe između njih i Magjara do saveza, ali preko tega, a proti koristi svoga naroda neće, niti mogu.

Hrvati su u najgorjem slučaju izmislili svoju narodnu dužnost, pokazali su Magjarama i Evropi, da su za svoju i tuđu slobodu, za napredak, i savez svih podunavskih naroda. Ako Magjari ne shivate poziv Hrvata biti će to njihova steta sve jedno, kao i naša. Zapetočto djevo podunavskog saveza dovrst će dogodjaji i uvidjavniji političari, samo što će svi naredi Podunavlja, krvnjom Magjara, morati nosi izdržati težkih kušnja. A ove kušnje možda budu najteže za Magjare. —

Kad je ovaj članak već bio složen primili smo „Novi List“ sa člankom gosp. Milića: Razjašnjenje „Hrvatskoj Rieći“. Kako gosp. Milić iz ovog naslega članka vidi, mi zastupamo stanovite da naš odbor u svakom slučaju i čin prije treba da dođe do pregovora sa Magjaram, dočim on misli, da je moguće i uspiješno kada koalicija dođe na vladu. Razlike je da, da smo mi u stvari susretljivi a ne u vremenu, dok gosp. Milić susretljiv je u vremenu, ali nije toliko u stvari, jer je u svom državno-pravnom izjavljaju nije baš sužetljiv.

Naše stanovite polazi sa gledišta, da smo ravnopravni sa Magjarami i dužni im u borbi pomoci, ako da saveza dodje. A da do saveza dodje naša je dužnost preložiti Magjarama sve naše zahtjeve i sva naša prava. Navlastito ovo je dužnost naših odbornika, pa za to možu gosp. Milić, da u svojim izjavama bude sužetljiv. Nismo ga molili u pogledu roka nego u pogledu državno pravnilog izjava. Jer u istim, ako mi sami predaleko idemo u popuštanju, u pasivnosti prema Magjarama, kako bi mogli očekivati, da dobijemo više nego tražimo?

Trgovačke komore

Prelistavajući djelo našeg prijatelja Peislava Paskijeć-Cikare, "O ustrojstvu i djelokrugu trgovačkih komora", sjetimo se naših, dalmatinskih komora, odnosno njihovo

pravilnika o temu sastanaka.

Razmišljavajući o tom dođeosno do nepevnih zaključaka, s jednostavnog razloga, jer se kod naših komora opaza vrlo malo rada. Čujemo samo kadsto o splitskoj komori, a o zadarskoj i dubrovačkoj malo kada. Zar da su naši ekonomski odnosiši tako blagoslovljeni, da im pomoci ne treba, zar da trgovački stali nešta tužba i želja? To sigurno ne, ali drugi moraju biti razlozi, što dalmat. komore ne stoje na visini onih u Austriji i Hrvatskoj. Sto je tomu krivo, prepuštamo da obrazloži pozvanje,

koja bezčutno, da udovolji živinskemu nagonu, tje. da sebe, rod i nasljednike svoje u propast, nevrijeli i nakanost; promislimo li da one nesrećne, koje, stupit gore nego životinje, prodaju put i krv svoju i njome razširuju u svet najčešće otvorene, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako se bavi predmetom, recimo, malo nezgodnim, ali za to po obstanak ljuštice, mora se zahvaliti vrlomu piscu, koji je tom pomio i marno izvedenom radnjom prikazao našu one strašne posledice spolne zloplorije u odlučno ga odbio od togog Knjige ova — unicum svjetlosti kod nas — iako

koji možda nije posve izpravan, ali onakovo se mora smatrati, jer djela karakterišu ljudi. Da, dakle, naš trgovачki stališ opere tu ljagu sa sebe i da sâm sebi bolje korišti, neka posveti dužnu pažnju komorama. „Bog veli“ — po narodnoj rici — „pozovi si sâm, pa ču ti pomoci i ja.“

Tatarski.

NAŠI DOPISI

Sinj.

(Novi načelnik). — Svrhom prošle godine naš Sinj bio se prometnuo u tužnu pozornicu. Glas o odstupu načelnika Petra Tripala, kao grom iz vedra neba osinuo, jer se nismo ni u sru nadali, a da će nas uprav u ovim kritičnim danim prestatи grijati ovo naše sunce; da će se s onoga blagoslovjenog mjestu, maznuti *delitiae generis humani*, naš tridesetgodišnji načelnik, cetski obvezani Tito. Jest, bili smo smetni, njaka nam tuga na srce pala, jer smo se bojali; e je prav i pravici, s njegovim odstupom, odzvano. U strahu smo se pitali, što će sada od nas biti? Nego njevo nas plemenito sreća znalo utjeći, stavivši na svoje mjesto perjanici sinjskih rodoljuba, dičnoga sina Krunoslava. Zbijala da na ovoga mjeseca naše novo sunce sjelo na občinsku stolicu, da odatle, poput otca, ravnom Cetinom prosprije odraže svoje svete pameti.

Mi sve naše nadje u nj stavljam, u kojima se prevariti ne ćemo, pošto smo uvjereni, da će slediti stope svoga velikoga otca; on da će svinjim plemenitom silom pregnuti, e da ostvari njegove velike ideale. Ne, naše nadje neće ostanu puste, on će se znati svojom grozdom u riedkim umom, kao i otac mu, uzdignuti nad obično misljenje sinjskih umrlika; on da ne iznenadivati, a mi ćemo se njegovim visokim osnovam smjerno klanjati, jer, što će on, te ne će dobiti, dohnati našemu redovitomu umu. Eh, što ćemo, talentan uložen na našu korist, dužni smo uprav obozavati.

Mi smo mu se i otcu čudili, kad razvio onaj čudesni barjak, pod koji okupio sve što je otmetnijega u Sinju, a ne pazio na političke i vjerske trice i kućne; a to s toga, što se ne sjecali, e smo svi braće u Adamsu. Danas smo se osvajdili, da je to najveći oslon, na koji naslonio svoju blagoslovjeni potrođeni. Eta za to smo stalni, da će i vitezki mu sin taj barjak visoko dizati i propovedati zlatnu slobodu, koja kroz vjekove u Cetini zakopana ležala, koju mu jedini otac mogao odokupiti i u čitavom slijaju svjetu je pokazati.

U samopričarom podvratim oko širenja slobode biti će mu sjevernicom zvezdom uspomene otvorenoga rada. Poput Boleslava poljskoga na vitezkim će prisma nositi otvoren sliku: ona će uvič sjedati, a da se ne ogrije o slavnu njegovu uspomenu. Već utvrne putevi, koji do slobode vode, on će još bolje utrati: prosjeka će po našim selim osvještivati po svadje otvorenim skolama naš narod, nješko naravno zadajan robskim osjećajim: a i onako, što je život ljudski bez značja, nego nješko smrti?

Sretno tridesetgodisnje vladanje otvreno napućati ga, kako će se prama prijateljim vladati, a da se sruje občinskih novčim ogradijave, to uvič bilo radi poljepešanja mesta; ako se zemlju, koja bi mogla izbaciti blizu 150 for., občini unajmljivalo za 800 for., to opet bilo u interesu samoga mješta, jer, gdje se moglo što zgodnjegina naći? ako se od bađazne priličnu korist crpilo, to bilo s toga, što se bojalo, da bi busari naši ostavili; ako se koju plemenitu obitelj s godine na godinu s občinom koristila sa preko 6,000 for., to je samo puki slučaj, jer i onako sve to nije u situ kapljica u moru požrtvovnoga rada; sve se to ni iz daleka ne može nazvati interesom.

Za to, mi se nadamo, da će novi načelnik vjeran predajam predstavniku svoga na one boje slike, koji mu budu u poštenje krečali, sa občinskoga Olimpa pravedno građiti i žibati ih u njom svoga grjeva, sve im milosti uzeteći, do potrebe im zemlje prevarati i ognjište im puno ostavljati. Sve će to raditi najboljim svrhom, da opameti ovaj naš nedotpuni narod. Svoj, će plemeniti samopričar napokon okraniti harsnoču svjetnih občinara, koji će i njemu, kao i otcu mu, u više glasovati, da mu se poprije u občinskom domu na vječnu uspomenu podigne. Tako će se donjekle nagraditi rodoljubna djela. *Noblesse oblige*.

DOMAĆE VIESTI

Današnji broj radi već javljenog uzroka prisiljeni smo i opet izdati na pô arka. — U svoje doba nadoknadić ćemo.

Gg. Učiteljima možemo pod izvestno priobititi, da su im beriva po novoj potvrđenoj zakonskoj osnovi već doznačena kod c. k. poreznih ureda, i da će prema tome od svoje kotarske školske vlasti dobiti kroz ove dneve odnosne odluke.

✓ **Cudo od kupusa.** U jednom vrtu u Primoštenu vidjeti je goleme trsive kupusa, ali je jedan od tih nadmašno svakoličnoj svojom vanrednom veličinom. Ima ga za preko dva metra nad zemljom, a na njemu će biti još lišća kakovih 12-15 klg. — Priopovida gospodar vrtla, da je s njega pobravoš od 80 kg. kupusa.

Vatra u Murteru. Oko ponoći, između dana 16. i 17. o. mj. bukvala je vatra u kući Ante Skračić-Mihelj i prestavila cijelo pučanstvo. Vatra je prvi primjetio njih prolazeći čovjek, koji stao zapomagati. Brže počeo tada kucati u crkvena zvona, te na znak vatre sjati se množstvo sveta, kojemu je pošlo za rukom osamiti vatri i omi o-sloboditi mnoge kuće od sigurne propasti.

Srećom, da je bila mrtva tijšina one noći, a da nije, priopovidele bi se u Murteru za dugo posljedice tog požara. Plamen je djisaio preko svih susjednih kuća, tako da je poslio punye dve ure prenožnog tekar za rukom, da vatre savsim utrme. — Šteta iznosi kakovih 500-1000 K; ali je zahvali tijšini i požrtvovnosti mješćana, da se je vatra ograničila i tim je pretrpio stetu sam Ante Skračić-Mihelj.

Za uzrok se vatre ne može ništa izvestna kazati — ali je čudnovato, da se u ovom mjestu često požari zbivaju.

Neka se već jednom opamete domaćine i neka strogu paze, kamo spremaju drva i kako varatno barataju.

Preporučamo i ovom prigodom svima, a osobito samosjentim seljanima, da svoje kuće i u običe imanjima osiguraju proti vatri.

Iz učitelj. krugova primamo: Dok je hvalit posjećnost pokraj, školskog vječna srednju doznačnu beriva, predviđaju je ipak, da će uprav radi posjećnosti biti u tome dosta netočnosti, osobito u berivima za stanařinu, gdje će se vrlo lako biti pogriješiti a razlog, što mnogi učitelji imaju stan u naravi, a mnogi u novcu. Nekima će biti po svom prilici doznačena manja, nego li ih ide, jer se neće bit uzel u obzir druga stavka §. 10. novog zakona, gdje se veli, da onim učiteljima u službi, koji su do sada imali veća beriva, nego što im prepadaju po novom zakonu, ostaju ta starra beriva neisknuta. I zbijala bila bi samo, obesjena, da ne rečemo što drugo, kad bi se nekih učiteljima imalo što uzegnuti od starih beriva, a nadodati im onu malenkost, koja ih po novom zakonu ide. Kakvo bi onda bilo to poboljšanje plaće. Pogrešno je i to, što je u odlukama naznačena stanařina kao mještanskih podloga, koliko mu je od potrebe. Ovo će postići, bude li ona u svakom kotaru priredila po jedan veliki matičnjak američkih loza, tako da u hrzu ruku zadovolji potrebi vinogradara onog kotara. Znamo, da će nam se reći, da bi se za ovo htjelo svata, ali što zato? Ta vlasta je dosta miljuna utjerala na našoj koži, za vrijeme klanzole i smjestila ih je u svoje bogate riznice, te je nježina dužnost da nam ih povrati. Ovim činom mi u vlasti ne smočimo, mi ne pitamo ništa nježina, već pitamo svoga, pitamo da nam vrati ono, što je bila nježna dužnost da nam već odavna dade. Iz ovih matičnjaka loza će se ne smije davati na prodaju, već badava si romahu, kao i bogatašu, jer smo svi sinovi jedne majke. Ta mora da bude svima za jedinika. Jedino ovim načinom mi ćemo moći zadovoljiti potrebama klučića i korenjaka i moći ćemo mirno duši oduprijeti se groznom neprijatelju. Nije, da pravo reče, ni za istu vlastu častno, da narod ne može da dobije onoliko loza, koliko mu treba, te da je usilovan kupovati iz vlasti ili zemlje priredjenu sijati djetelinom. Ovih dana vidjeli smo na morskoj obali 1/2 milijuna prutica raznih vrsta naših loza, koji su bili poslati u Šempas, a kojima će tamošnji stanovnici navrati američanske loze i nama kašnje za skupe novice prodavati. Koliko li novca iz naše pokrajine ne ode svake godine u Ugarsku za američanske loze? Naprotiv mi opažamo, da se sa Vrane boje loze odašilju, a narodu loze nema. To treba jednom do prestone i narodu treba da se namakne loze koliko mu je od potrebe, i to ne zna plaću, već mukte. — To je vlastina dužnost.

Prije nego li svršimo, iztaknuti ćemo još jednu činjenicu, koja će nam potvrditi kako slab mar vlade za naše blagostanje. Prvi i najbližji narodni prijatelji, koji su u najbližem doticaju s narodom jesu župnici i učitelji. Netom bi se pojavila kojekakva novotvarija, vlasta bi poslala našu učitelju, da odu i da se o toj novosti upute. Svi ćemo se sjecati, kad je vlasta za dve godine po mjesecu dana slala nekoliko naših učitelja u Beč, da izuče plastiku, rezbarstvo itd., a svi ćemo se opet sjecati, da od kada je počela filokserična zaraza, pak da danas vlasta nije držala ni jedan tečaj, na kojem bi pučke učitelje iz neokušenih, pa i okušenih predjela uputili o svemu, što se odnosi na američku lozu. Nek se ne misli, da je ovo suvišno. Nije, nego je pače kako potrebito. Dobro upućeni učitelji uputiti će i narod, pa i svoje učenike, a to će vise koristiti, nego li su sve knjige za puk u predmetu napisane. Ono što se je do sada propustilo, treba da se preduzme i u djele provede.

Moć filokrese je velika i užasna, pa za to treba, da bude i naš rad što veći. — Prekršteni ruku ne smijemo stati, te mi svi, a u prvom redu vlasta, treba da pora-

Sve hrvatsko novinstvo u interesu ovoga plemenita podvlača umoljavam da izvoli ovaj oglas pretilskati, a dotični broj meni poslati, da im uzmognem čim se djelo doštampa jedan primjerak na prikaz uručiti.

Šljivoševci (z. p. Donji Miholjac), Slavonija, 16./I 1906.

Rudolf Franjin Magjer
učitelj i književnik

GOSPODARSTVO

Vlada, mi i filoksera.

Zalazeći u narod čuli smo opravdanih tužnika, da narodu fali loze. Kažu: "upisali smo 4 ili 5 hiljadu klučića, 2 ili 3 hiljadu korenjaka, a nisu nam poslali ništa polovicu, a mi smo zemljiste priredio. Da ovo u našu ubija povjerenje, o tome ne treba ni da govorimo. Više puta smo rekli, a danas ponavljamo, da vladin razsudak u Vrani dostatan da nas obiskri potrebitom kolikogom loze. Ako on danas ne može da podpuno udovolji potrebama, kako će onda, kad se filoksera razširi i zahvatiti Split, Kaštela i otoke. Znamo, da će nam se s vladine strane odgovoriti: mi vam dajemo loze, a vi sami uređite da naši svaki svoj matičnjak. Ovo je sve dobro i ovo bi moglo vrediti za pojedine osobe, ali u običu prenijeti na cijelu zemlju jest nemoguće. — Dužnost je svake vlade, da se skrb, kako da narodu namakne potrebitvo za življenje, pak za to mora biti i naše. Ne ćemo li jedan osnovati predstavniku pred užasnom katastrofom, vlasta treba da nam namakne toliko američkih podloga, koliko mu je od potrebe. Ovo će postići, bude li ona u svakom kotaru priredila po jedan veliki matičnjak američkih loza, tako da u hrzu ruku zadovolji potrebi vinogradara onog kotara. Znamo, da će nam se reći, da bi se za ovo htjelo svata, ali što zato? Ta vlasta je dosta miljuna utjerala na našoj koži, za vrijeme klanzole i smjestila ih je u svoje bogate riznice, te je nježina dužnost da nam ih povrati. Ovim činom mi u vlasti ne smije davati na prodaju, već badava si romahu, kao i bogatašu, jer smo svi sinovi jedne majke. Ta mora da bude svima za jedinika. Jedino ovim načinom mi ćemo moći zadovoljiti potrebama klučića i korenjaka i moći ćemo mirno duši oduprijeti se groznom neprijatelju. Nije, da pravo reče, ni za istu vlastu častno, da narod ne može da dobije onoliko loza, koliko mu treba, te da je usilovan kupovati iz vlasti ili zemlje priredjenu sijati djetelinom. Ovih dana vidjeli smo na morskoj obali 1/2 milijuna prutica raznih vrsta naših loza, koji su bili poslati u Šempas, a kojima će tamošnji stanovnici navrati američanske loze i nama kašnje za skupe novice prodavati. Koliko li novca iz naše pokrajine ne ode svake godine u Ugarsku za američanske loze? Naprotiv mi opažamo, da se sa Vrane boje loze odašilju, a narodu loze nema. To treba jednom do prestone i narodu treba da se namakne loze koliko mu je od potrebe, i to ne zna plaću, već mukte. — To je vlastina dužnost.

Prije nego li svršimo, iztaknuti ćemo još jednu činjenicu, koja će nam potvrditi kako slab mar vlade za naše blagostanje.

Prvi i najbližji narodni prijatelji, koji su u najbližem doticaju s narodom jesu župnici i učitelji. Netom bi se pojavila kojekakva novotvarija, vlasta bi poslala našu učitelju, da odu i da se o toj novosti upute. Svi ćemo se sjecati, kad je vlasta za dve godine po mjesecu dana slala nekoliko naših učitelja u Beč, da izuče plastiku, rezbarstvo itd., a svi ćemo se opet sjecati, da od kada je počela filokserična zaraza, pak da danas vlasta nije držala ni jedan tečaj, na kojem bi pučke učitelje iz neokušenih, pa i okušenih predjela uputili o svemu, što se odnosi na američku lozu. Nek se ne misli, da je ovo suvišno. Nije, nego je pače kako potrebito. Dobro upućeni učitelji uputiti će i narod, pa i svoje učenike, a to će vise koristiti, nego li su sve knjige za puk u predmetu napisane. Ono što se je do sada propustilo, treba da se preduzme i u djele provede.

Moć filokrese je velika i užasna, pa za to treba, da bude i naš rad što veći. — Prekršteni ruku ne smijemo stati, te mi svi, a u prvom redu vlasta, treba da pora-

dimo sve moguće oko što brže obnove naših vinograda, ne ćemo li da u dovoljnoj nepripravnosti upropastimo svoje blagostanje i doživimo naše podpuno ekonomsko razsulo.

ZADNJE VIESTI

* Konferenca u Algesirasu je započela. Na otvornoj sjednici njemački delegat Radovitac preuzeo je prevremeno predsjedništvo, kao predstavnik prve države po alfabetском redu (Njemačka-Allemagne). Zatim je bio izabran predsjednik vojvoda Almodovar. — U svim sjednicama pretresao se je program konferencije. Rek' bi, da je obća želja baviti se najprije ekonomskim pitanjima, a kasnije s onima, koja su teža, kao n. pr. ona o reformi policije. Većim odaslaniku izjavila je, da Evropa mora izvršiti dio koristno za Maroko, a ne mislit samo na neprijateljstvo i natjecanje.

* Predsjednik francuske republike izabran je, kako se previdjalo, Armand Fallières. — Pri izboru za kušnju na 16. o. mj. dobio je on 416 glasova, Doumer 191. Novine su iznesile, da će Fallières na 17. t. j. u pravi dan izbora dobiti 430 glasova, a Doumer 335, dok je nasuprot glasovanje ispolo ovako: Od 850 polozeni glasova Fallières dobio 449, Doumer 371, a 28 bilo raznovrtnih. Fallières će položiti svoju dosadašnju čas predsjednika Senata tekar na 18 veljače, i onda će preuzeti predsjedništvo Republike, jer izbor vredi samo od onog dana, kada iztekut zakonita prava o-tupajućeg predsjednika.

I tako Francuzka republika ima svog osmog predsjednika nakon proklamacije skupovlade, a šestog, koji je proglašen glasovanjem kongresa.

* U Francuzkoj će se domala počet vrišti zakon o razstavi između crke i države. Ministar je finansije odgođio sastavljanje inventara crkava do dana, iza kako budu dorazopravile interpelacije o predmetu, a to će biti na 19 t. m. Otvaranje tabernakula neće biti provedeno ipak od vlasti, već od istih svećenika.

* Na 30. ovog mjes. otvara se opet Carevinško vijeće u Beču.

* U Italiji rade oko reforme kazn. zakonika.

* U Englezkoj pri izborima za parlament pobediše gotovo svudje liberalci. Unionistička štampa se tješi time, da to nije pobjeda starih liberalaca, već najnovije demokracije, koju sastavljaju velike masse naroda, što su shvatile, da moraju braniti svoje interese sasvim različite od interesa starih liberalaca i konservativaca.

* Pri izborima u Kandidi došlo je do krvavih nereda, radi vladina nasilja.

* Njemački car Vitim II., govoreći o običoj politici i o odnosaima s Francuskom i Engleskom sa bivšim ruskim ministrom financa Koševom, rekao je ovo: "Vajjalj bi da budem lud, kad bih na što po to htio rat".

* U Njemačkoj Africi na dnevnom su redu pobune. O njima je bilo govora i u "Reichstagu", te je knez Hohenlohe izjavio, da je grof Goetzen ustrojio povjerenstvo, koje će morati da izražava stvar. Goetzen nalazi se u njemačkoj Africi, te je ovi dani izvestio o novim sukobima.

* Hrvatski sabor u Zagrebu opet je otvoren, te nastavlja sa svojim sjednicama pretrgnutim prije božićnih blagdana. Sjednice nemaju zanimljosti.

* U Sarajevu počeo je jenjavati tifus, te je nade, da će ga do malo sasvim nestati.

* U Zadru dale su se u strajkovac prale s Prekograda i prodavačice zeleni, pa i mljekarice.

* Frankovac Vuradin, koji je ubio radnika Ilčića, bio je osudjen na 4 godine tamnica.

NAŠE BRZOJAVKE.

PETROGRAD, 20. Državne tamnici u Schlußessbergu ukinute su sasvim radi njihove trošnosti i neprirkidanosti.

BUDIMPEŠTA, 20. Napuštenje su sve nadne mirno rješenje ugarske krize.

BEOGRAD, 20. Srpski ministar vanjskih poslova Antonić primio je notu austrijske vlade, predanu srpskoj vladi po poslaniku Cizikanu, u kojoj je istaknuto, da Srbija mora izpuniti zahtjeve Austro-Ugarske. Bojat se je radi toga, da odgovor srpske vlade izazove komplikaciju.

BUDIMPESTA, 20. Fejervary ide opet sutra u Beč, da izvesti o položaju.

BEČ, 20. Zastupnici Derschatta i Pacak izjavili su, da će učestvovati u pregovorima između Čeha i vlasti u pogledu izbore reforme.

BUDIMPESTA, 20. Kosutt zagovara upoznavanje palatinstva, koja bi bilo pravim posrednikom između krune i naroda.

ALGESIRAS, 20. Teža pitanja, o kojima marokanska konferenca ima da razpravlja, ostaju za sada neriešena. Razpravljaće se o njima kasnije.

Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik: VLADIMIR KULIĆ
Tiskarnice Ivan Slaginat — Sibenik.